

De blauwe vinvis

Ditmaal is het thema vissen: de blauwe vinvis.

Zo'n 50 miljoen jaar geleden verliet de voorouder van de blauwe vinvis het land en plonsde hij in zee. Maar slechts een paar miljoen jaar geleden groeide de blauwe vinvis uit tot het grootste dier dat de aarde ooit heeft gekend.

Je ziet het zo niet direct, maar de blauwe vinvis stamt - net als andere walvissen - van dezelfde zoogdierorde af als

kamelen, elanden en antilopen. De voorouders van de walvissen, de oerwalvissen, regeerden over de prehistorische Thethyszee, waar nu India en Pakistan liggen. Oerwalvissen waren aanvankelijk een soort hoefdieren, dus zoogdieren met hoeven in plaats van klauwen.

50 Miljoen jaar terug begon de oerwalvis zich echter van andere hoefdieren te onderscheiden toen hij uitgroeide tot amfibie: een dier dat op het land en in het water leeft. In 2019 dook er een zeer zeldzaam exemplaar van een geheel nieuw geslacht en een nieuwe soort van de oerwalvis op in 42,6 miljoen jaar oude sedimenten in Peru, *Peregocetus* genoemd.

Uit die vondst blijkt dat de oerwalvissen op dat moment de vorm aannamen van een soort reusachtige otters: ze hadden poten nodig om mee aan land te gaan, en hebben langzaam een sterke staart ontwikkeld om mee te zwemmen.

Baleinwalvissen, waaronder - naast de blauwe vinvis - ook bultruggen en echte walvissen vallen, stammen vermoedelijk van een bijzondere soort oerwalvissen, *Janjucetus* genaamd. In tegenstelling tot de huidige blauwe vinvissen, die bekendstaan als de vreedzame reuzen van de zee, was de *Janjucetus* een veel angstaanjagender wezen. Een 25 miljoen jaar oud fossiel van dit familielid van de blauwe vinvis laat zien dat de voorouder slag tanden van een paar centimeter lang had en van grote vissen leefde. *Janjucetus* vond zijn prooi waarschijnlijk met behulp van scherp zicht en een uitstekend gehoor. De verre voorouder van de blauwe vinvis was met zijn 3,5 meter echter niet veel groter dan de huidige dolfijnen. Onderzoekers schatten dat de blauwe vinvis ongeveer 34 miljoen jaar geleden uit *Janjucetus* is geëvalueerd.

In de miljoenen jaren daarna groeiden de blauwe vinvissen in omvang. Maar pas 2 à 3 miljoen jaar geleden groeide de blauwe vinvis uit tot een reus van meer dan 10 meter lang.

Nu kan de blauwe vinvis 33 meter lang worden en 200 ton wegen. Zijn voedsel bestaat uit krill, kleine, lichtgevende kreeftachtigen die in scholen tot wel 30.000 exemplaren zwemmen. De blauwe vinvis vangt overdag krill op een diepte van 100 meter en 's-nachts aan de

oppervlakte. Zulke duiken duren zo'n 20 minuten. De lichtgevende krill zorgt ervoor dat de uitwerpselen van de blauwe vinvis soms de kleuren van een regenboog hebben. De eerste acht maanden van het leven van de blauwe vinvis bestaat het menu echter uitsluitend uit vette moedermelk. Een kalf is zeker 6 meter lang wanneer het wordt geboren, na een verblijf van 10 tot 11

maanden in de baarmoeder. De jonge vinvissen drinken ongeveer 190 liter melk per dag en komen 3,6 kilo per uur aan, bijna 90 kilo per dag. Als het kalf circa acht maanden oud is, gaat hij over op vast voedsel. Op dat moment is de kleine blauwe vinvis 15 meter lang en weegt hij rond de 23 ton.

De blauwe vinvis is zo gigantisch dat hij weinige natuurlijke vijanden heeft. Heel soms vallen

orka's de blauwe vinvis echter aan, vooral in de hoop om een jonge vinvis te kunnen verschalken. Een blauwe vinvis kan snel zwemmen als hij wordt bedreigd - tot 55 km/h. Maar zelfs een blauwe vinvis op topsnelheid kan niet ontsnappen aan zijn ergste vijand: de mens. Begin 20^e eeuw slachtten

walvisvaarders duizenden blauwe vinvissen af, vooral bij het eiland South Georgia, voor de kust van Antarctica. Vóór de industriële revolutie dertelden er zo'n 240.000 blauwe vinvissen in de wereldzeeën. Toen het totale vangstverbod in 1966 van kracht werd, waren er nog maar een paar honderd blauwe vinvissen over. Volgens schattingen zijn er nu nog 10.000 tot 25000 blauwe vinvissen.

Ook in het oude jachtgebied van de walvisvaarders bij South Georgia is de trend aan het keren. South Georgia was ooit een belangrijk voedings- en broedplaats voor blauwe vinvissen, maar van 1900 tot 1966 daalde de populatie met bijna 97%. Nu lijkt die weer gestaag te groeien. In 2018 registreerden onderzoekers van de British Antarctic Survey slechts één blauwe vinvis bij South Georgia, terwijl ze tijdens hun expeditie in februari 2020

wel 55 blauwe vinvissen voor het eiland telden. “Voor zo'n zeldzame soort als de blauwe vinvis is dit een ongekend aantal waarnemingen, en dit duidt erop dat de wateren rond South Georgia opnieuw een belangrijke foerageerplaats voor deze zeldzame soort in de zomer zullen worden”, vertelde de onderzoeksleider.

Otto Verkerk.